

קבלת שבת

שנה ט' - עלון דו שבועי ■ מופץ במעל 9000 עותקים בכל הארץ

פרשת "אמור"

בצניעות יתירה, ושמרה פיה ולשונה שלא לדבר דברים בטלים, ולא הוציאה את נפשה וחיותה בדיבורה, ואם אין בה את הגורם לקיצור הימים והשנים, ומעתה הרי היא שווה בזה לאנשים, וכלפיה אכן נכון לכתוב "לאביו ולאמו", כי היא מאריכה ימים כמו האישי! ודברי פי חכם חן! (ושלל לא יחסר)

"בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה" (כג. לד.).

הגאון רבי אליהו שלזינגר שליט"א, רבה של שכונת 'גילה' בירושלים עומד בספרו אלו הדברים על דקדוק מעניין בפרשתינו:

דבר אל בני ישראל לאמור בחמישה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים לה", והתורה לא מציינת כאן מאומה שצריך להביא ד' מינים, ורק אחרי כמה פסוקים נאמר (להלן כג. לו) "אך בחמישה עשר יום לחודש השביעי באספכם את תבואת הארץ, תחוגו את חג ה' שבעת ימים, ביום הראשון שבתון ובוים השמיני שבתון, ולקחתם לכם ביום הראשון" וגו', וגם כפל החיוב לשמור יום ראשון של סוכות, וגם בפסוק הראשון נאמר "בחמישה עשר יום לחודש השביעי הזה", מהו "הזה" שלא נאמר בהמשך אך בחמישה עשר יום לחודש השביעי באספכם וגו', והדברים צריכים ביאור.

הנה ידוע מה שקבעו חז"ל שהחגים נקבעים באותה שנה לפי הזמן בו חל חג הפסח, לפי אותיות א"ת ב"ש. שאם א' דפסח חל בשבת, אז תשעה באב (אות ה') יחול באותה שנה בשבת. ב' דפסח יום ראשון, אז שבועות (אות ש') יחול ביום ראשון, ג' דפסח יום שני, אז יחול ראש השנה (אות ר') ביום שני. וכן הלאה.

בשנה שבני ישראל יצאו ממצרים היה פסח ביום חמישי (שהרי שבת הגדול היה עשירי בניסן) והוא היה ט"ו בניסן, נמצא לפי"ז שראש השנה חל באותה שנה בשבת (אי דפסח ביום ה', ב' דפסח ביום ו', ג' דפסח ביום ז'), ואם ראש השנה חל באותה שנה בשבת, נמצא שחג הסוכות שבאותה שנה הוא חל בשבת, ואם הוא חל אז בשבת, ממילא אין בשבת מצוות ד' מינים.

מעתה העניין יובן באר היטב. הפסוקים הראשונים מדברים על "בחמישה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות", והכוונה לחג הסוכות שהיה בשנה שבו יצאו ממצרים, ולכן לא הובא כאן עניין לקיחת ד' מינים, מכיון שחג הסוכות חל בשבת באותה שנה, ומדוקדק הלשון "הזה". אבל לאחר מכן, התורה מדברת על חג הסוכות שבכל שנה ושנה, ואז "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל" וגו', והוא הפלא ופלא.

(להתעזר באהבתך)

חיזוק לימי הספייה - בין אדם לחברו

סיפר הרה"ג רבי אליעזר טורק שליט"א - באחת מהערות החרדיות, באחד הבניינים החליטו שלושה מדיירי הבנין להוציא רשימות להרחבת הדירה ולשכור קבלן. לאחר הוצאת כל האישורים שכרו קבלן שהחל לבצע את עבודת הבניה. לאחר מס' שבועות פרצה מחלוקת בין השכנים, השכן השלישי אמר תראו מה קרה לנו, היינו כאלה שכנים טובים לאן הגענו לדיב בגלל כסף? חבל...

במאמר מוסגר סיפר הרב טורק שיהודי אחד הגיע למרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן שליט"א ביקש ממנו רשות לבנות, שאל אותו הרב שטיינמן ומה השכנים שלך אומרים על כך, הם מסכימים? ענה לו אותו יהודי אל תדאג כבוד הרב השכנים שלי מאוד טובים. אמר לו הרב שטיינמן כן הם טובים עד שאתה מתחיל לבנות. ואז הם לא כל כך שכנים טובים. ובאמת אומרים שאם אתה רוצה לדעת מי השכנים שלך אז תבנה...

נחזור לעניינינו נכנס השכן השלישי וניסה לבדוק על מה המחלוקת אז אמרו לו שהיכווח הוא לגבי קיר אחד יש בנייהם ויכווח מי צריך לשלם על הקיר הזה - עלות בניית הקיר הייתה 5000 ₪. השכן הזה בא לאשתו ואמר לה אנו השקענו כבר על הבניה הזאת 15000 ₪, אכפת לך שהבניה תעלה 155000 ₪? אשתו מאוד תמכה בבעלה היא מייד הסכימה ואמרה ששווה לשלם הרבה יותר מ5000 ₪ העיקר שהשלום ישכון בשכונתינו.

אותו יהודי שהסכים לשלם 5000 ₪ למרות שהיכווח בכלל לא קשור אליו הגיע לקבלן בנוכחות השכנים ואמר לשכנים אתם פטורים מלשלם אני חייב לקבלן 15000 ₪ אני מוסיף על הסכום עוד 5000 ₪ ונתון לקבלן שיק של 20000 ₪ והעיקר שהשלום ישרור הוא נתן את השיק לקבלן עברו להם שבועיים, חודש והוא הבחין שהשיק לא נפדה. הוא התקשר לקבלן ושאל אותו מה בנוגע לשיק, מדוע לא פדית אותו? הקבלן אמר אין לי מושג אני העברתי את השיק לאחד מהעובדים שלי קבלן ערבי ואין לי מושג מה הוא עשה על השיק.

לאחר מס' שעות בירר אותו יהודי לגבי השיק שנתן וגילה שהקבלן הערבי הוסיף לספרות 0 ובמקום 20000 ₪ הוא כתב 200000 ₪, אך הוא לא היה מספיק עירני להבין שבכיתוב כתוב 20000 ₪ במלים, כשהערבי הגיע לבנק וביקש לפדות את השיק הפקידים הבחינו שסכום הספרות לא תואם לסכום שבכיתוב במלים ומיד הם הבחינו במרמה והערבי ברח משם כל עוד נפשו בו וויתר על השיק העיקר לא להסתבך עם המשטרה. - רואים אנו מה ערכו של ויתור היהודי הזה הסכים לשלם מכיסו 5000 ₪ למרות שלא היה לו קשר ישיר למחלוקת והוא הרוויח גם את ה 5000 ₪ וגם את 15000 ₪ שהיה צריך לתת לקבלן.

(אמונה שלמה)

אָמֹר אֶל הַכְּהֹנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעִמּוֹי פִּי אִם לְשִׂארוֹ הַקָּרֵב, אֱלֹוֹי לְאִמּוֹ וְלְאָבִיו, וְלִבְנוֹ וְלִבְתּוֹ וְלְאִחּוֹ (כא, א-ב).

רבינו אברהם אבן עזרא זצ"ל עומד על כך, שהתורה שינתה מהרגלה להקדים את הזכר לנקבה (כמוכח מפסוק זה עצמו: "ולבנו ולבתו" - הקדים זכר לנקבה), והקדימה כאן את הנקבה לזכר בכתבה: "לאמו ולאביו"?

ומטעים האבן עזרא: 'וטעם להזכיר אמו קודם האב - כי הזכר חי יותר מהנקבה ברוב'. דהיינו: אכן בכל מקום הזכר קודם לנקבה, אלא שכאן ישנה סיבה מיוחדת לכך שהתורה חורגת ממנהגה, והוא: שהנשים אינן מאריכות ימים כמו האנשים, ולפיכך התורה התייחסה קודם למות האם ואחר כך למות האב.

ועיין ב'דעת זקנים מבעלי התוספות' וב'חזקוני' ועוד, שהקשו על דבריו: אם הסבר זה עולה יפה בפסוקים אלו, המדברים על **כחן הדיוט**, מדוע סמוך ונראה, לגבי **כחן גדול** (פסוקים א-ג), אמרה התורה: "והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה... ועל כל נפשות מת לא יבוא לאביו ולאמו לא יטמא"? אם כנים דברי האבן עזרא, שבכל הקשור למיתה יש להקדים את הנקבה לזכר, צריך היה הפסוק לכתוב כן גם לגבי הכהן הגדול, ולמה שם כותב הפסוק "לאביו ולאמו"? (ועיין שם כמה שיישבו, ועיין עוד בג'ן רוח' ובימשך חכמה).

ומכל מקום, כדברי האבן עזרא נקט גם רבינו הרמב"ם (בפירוש המשניות בנדה, ה: ו) 'ועשו גיל הנקבה לעונת נדרים למטה מגיל הגברים, מפני שימי חייהן פחות מימי חיי הגברים על פי הרוב'. וכן **"כ הַתּוֹסֵפוֹת בַּכְּתוּבֹת (כג. ד"ה רצה) בשם הירושלמי** (ולא נמצא לפנינו). ועיין עוד בגמ' בכתובות (כג:) ובתוספות שם ביארו 'מפני שרוב פעמים היא מסתכנת בלידה'.

(לעומת זאת, רבינו סעדיה גאון כתב בפירושו לתורה, 'כי רבות מן הנשים בעליהן מתים לפניהן'. ויש להעיר כי הסטטיסטיקות בימינו תואמות עם דעתו של ר"ס, והמציאות כיום היא שהנשים מאריכות ימים יותר).

אולם אחרי שרבותינו, אמוראי הירושלמי וגדולי הראשונים, קבעו שהמציאות היא שהנשים אינן מאריכות ימים כמו האנשים, יש מקום לדון: על מה עשה ה' להם ככה, ומה טעם יש בזה שהנשים אינן זוכות לאריכות ימים?

ביאור מקורי ביאר הרה"ג ישראל דנדרוביץ שליט"א, מח"ס 'הנחמדים מזהב', על פי דברי **הגאון רבי אברהם פלאגי זצ"ל, בעל "ברך את אברהם"** (פרשת כי תצא, דרוש ד), המתייחס לזה בלשונו הייחודית, וכך הוא כותב: 'החקירה שהיה לי על מה שמצינו שרוב מיתה שכיחא בנשים יותר מבאנשים, דהן מתות בקצרות שנים... והיה להן לנשים חרדה ורוגז לשאול שאלה בבעלים, על מה ועל מה עשה ה' ככה, ומה נשתנו הנשים מהאנשים דנשים מתות קודם האנשים, היא תחילה ואחר כך עידן ועידנין בעלה, ואנו מברכים 'אשר המית אתכם בדין' ודינו דין אמת'.

לביאורו, מקדים רבי אברהם פלאגי את דברי הפסוק (דברים לב, ד): "צור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא", והוא מבאר את העניין לאור דברי **הגאון רבי חיים ויטאל זצ"ל**, 'שעל ידי כל דיבור שהאדם מדבר - נחסר איזה חלק מחייו, ואם ירבה דברים בטלים מתקצרים ימיו, ומעתה תובן הסיבה לקיצור ימי הנשים, שכן יש להן תשעה קבין של שיחה, וגם אינן שייכות בתלמוד תורה כאנשים, לקיים 'ודברת בם - ולא בדברים בטלים', וסיבה זו היא הגורמת שממהרות למות, כי 'מוות וחיים ביד לשון', לא כן הגברים שאין להם דיבור הרבה, ועוד: שיש להם עסק התורה, וכל אחד קובע עיתים חיותה, ומרבה תורה מרבה חיים', עד כאן בדבריו.

אך הנה, 'תשעה קבין של שיחה' שנטלו הנשים (קידושין מט:), אינן בחינת 'גזירת הכתוב' שחובת הנשים להיות דברניות, כי בוודאי הנשים הצנועות ביותר אינן מרבות בדיבור, אלא אוחות בידן את פלך השתיקה, כי ברור שריבוי הדיבור הוא היפך הצניעות הראויה לאשה כשרה (עיין כעיי"ז בכתובות עב:).

והנה שכרן של הנשים הצנועות והשתקניות הוא: שהן זוכות לבנים טובים וצדיקים, כמפורש בירושלמי (יומא א, א): 'שבעה בנים היו לה לקמחית, וכולן שימשו בכונה גדולה. שלחו חכמים ואמרו לה: מה מעשים טובים יש בידך? אמרה להן: יבא עלי אם ראו קורות ביתי שערות ראשי ואימרת חלוקי מימי... וקרו עליה: "כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה", וכפירוש רש"י: 'אשה צנועה ראויה לצאת ממנה כהן גדול הלבוש משבצות זהב'.

היא אומר: הנשים הצדקניות, אימותיהן של כהנים גדולים, היו מופלגות במידת הצניעות ביותר, ובכלל זה שלא היו מדברות הרבה וחבל להיות להם אורח כנשים התופסות את תשעת קבתי השיחה, אלא שמרו פיהן ולשונו, ולא היו מדברות אלא את הנצרך להן ביותר.

כך שמלבד זה שבשכר השתיקה והצניעות זכו לראות את בן מעוטם בכונה גדולה - זכו גם לאריכות ימים ושנים, כי לא הוציאו את נפשן בדברן ולא כילו את חיותן על ידי הדברים הבטלים, ובזה ניתנו להן אורך ימים ושנים.

מעתה מתורצת כמין חומר, הפלא ופלא, הקושיה אודות דברי ה'אבן עזרא', שהקדים הכתוב ככהן הדיוט את אמו לאביו 'כי הזכר חי יותר מהנקבה' - ומה יעשה עם סדר הדברים שנאמר ככהן גדול: "לאביו ולאמו"? לפי הכלל שהזכר חי יותר מהנקבה, היה לו להקדים גם כאן את האם לאב!

לדברינו, לא קשה כלל, שכן כל מה שהזכר חי יותר מהנקבה - הוא רק מפני שהנקבה מכלה את חיותה על ידי רוב דיבורה, וכמו שהאיר את עינינו בזה הגר"א פלאגי, אולם אמו של הכהן גדול יוצאת מן הכלל הזה, כי אם זכתה לבן כהן גדול - על כורחך שהיא מופלגת

כשהיה יוסי, בן הזקונים שלנו, בביתו ה, עברה המשפחה לטלטה קשה.

עד אז היו החיים בבית שלנו שלווים ומסודרים למדי: אבא מלמד ותיק בתלמוד תורה ואמא גונת, שמנדלים באושר סמונה ילדים טובים ומוצלחים. קצת אחרי שנישאה ברמי, הצעירה בבנות, כשביטית המתרוקן נותרו רחוקים אליועור בן השבע עשרה, ויוסי הקטן בן האחת עשרה, התחילה רעייתי להתלונן על חולשה, ולעבור סדרה של בדיקות רפואיות. את יוסי, ה"תינוק" של המשפחה, לא בדיקו שיתפנו בתוצאות ובדיקות הרפואיות, אבל הוא היה ילד חכם מאוד, ובחושים הדקים שלו הוא "הייתו" את דבר מחלתה הקשה של אמא.

אחר כך הגיעו ימים קשים ומבלבלים על יוסי הרגיש והמפונק. אמא עברה ניתוח קשה, ואחרי סדרה ארוכה של תפולים מתישים. היא הייתה מתאשפזת לעתים קרובות בבית החולים, ויוסי היה נודד בין בתימים של האחים והאחיות השנואים שלו, כשהוא קרוע מדאגה ומגעגעוים לאמא האהובה שלו. הגם שבחסידי הש"ת אמא שוחררה מבית החולים ושכבה במיטה כשנסמנה כל הזמן לחייך אל יוסי, ידע יוסי שהכל זה מעין הצגה להראות לו שהכול רק "כאילו" בסדר. הפנים החיוורות של אמא, ששוכבת רוב היום במיטה, ההתלחשויות של האחים והאחיות, שבאים בתורנות לבקר, ומביאים ארוחות ארוכות בקופסאות פלסטיק, והעיניים הדואגות של אבא - כל אלו סיפרו לו שלא שאמא עדיין חולה. חולה ממש. וזה גרם ליוסי לדאוג כל הזמן ולא להיות מרוכז בלימודיו.

חודשים חלפו, אמא הלכה והתאוששה, הלכה והתחזקה, אבל אז היא גילתה יוסי אחר לגמרי ממה שהיא הכירה; יוסי שלא מקשיב בשיעורים, יוסי שחוזר הביתה עצוב וממורמר, יוסי שנוענש שוב ושוב יוסי מסכן.

בסיומה של כיתה ח' התקבל יוסי לשיבה טובה ומפורסמת, בזכות שמה הטוב של המשפחה שלנו, ובזכות האחים הגדולים שלו, שלמדו בה. קיוויו כל כך, התפללו וייחלנו, שההתחלה החדשה הזו תיתן לו זינוק קדימה, תעזור לו לתפוח דף חדש, תאפשר לו לחזור להיות אותו יוסי מוצלח ומוכשר שהכרנו תמיד, אבל דומה כי הקשיים והבעיות שליוו אותו מאז מחלתה של אמא נארוזו יחד עמו במזוויה הקטנה, חמקו להם לתוך החדר של פנימיית השיבה, והתעקשו ללוות אותו יום יום, שעה שעה, ולא להרפות.

יוסי התיישב בזולול לסדרי הלימוד בשיבה, והסתבך שוב ושוב בבעיות משמעת מול הצוות החינוכי. בסופה של אותה שנה נאלצנו לחפש בעבורו מקום לימודים אחר. כמלמד ותיק בתלמוד תורה מרכזי בעיר, היו לי קשרים טובים עם כמה ישיבות, ובס"ד הוא התקבל לישיבה טובה למדי, שבה הדרשות הלימודיות נמוכות יותר, אבל גם שם הוא לא הצליח לשרוד זמן רב מדי.

אחרי שגם בישיבה השנייה לא הצליח יוסי להחזיק מעמד, הבנו את עומקה של הבעיה הרגשית שממנה הוא סובל, והבנו גם שאין מנוס מלשלוח אותו למקום לימודים קטן ותומך, מקום שמתאים לכתובים במצבו. מי היה מאמין כזאת על הילד המתוק והמוכשר שלנו, מי היה מסוגל לחלום על מצב כזה... אבל ידענו שאסור לנו לחשוב על שום דבר, לא על השם הטוב של המשפחה שלנו, וגם לא על השידוכים של יענקי אחיו. טובתו של יוסי היא זו שצריכה להיות בראש מעיינינו, ואם הטובה הזו אומרת שצריך לשלוח אותו למקום קטן וטיפולי, זה מה שנעשה.

ככה הגעתי בראש חודש אולול עם יוסי אל המושב הצפוני הקטן, שבו שכנה ישיבת 'שערים לתורה'. שמענו המלצות רבות על המקום: על הצוות המנוסה של הר"מים, שמעניק יחס אישי לכל בחור, על הגישה הסבלנית והחמה, על האברכים

הצלחתי. נזרת כיצד קובי באחת ההפסקות אל נחום-צבי, הילד הנחשט שיצא לינגיש קובי בכלל, והזמין אותו להשתתף במחשק ה'תופסת' הסוער שהוא אירגן בחצר. קובי חושב על החברים שלו ומנסה לעזור להם, ציינתי ליד השם שלו. כשבוע השלישי ערכת לראשונה מבחן. לא ציפיתי לראות תשובות מלאות ומושלמות בדף השיגש לי קובי, אבל גם לא העליתי בדעתי את מה שאני עומד לראות. הדף של קובי היה ריק לגמרי, ובראשו כתב קובי בכתב חרטומים: אני לא יודע כלום.

בסיומו של אחד השיעורים, אחרי שהחזרתי לילדים את המבחנים, ואחרי ששכחה ההתרגשות הגדולה סביב הציונים, קראתי אליו את קובי.

"התרגשתי מאוד לראות את מבחןך, קובי", אמרתי לו בחיוך נעים, "אתה ילד מיוחד מאוד, בעל מידות טובות ונאצלות. מרגש ממש היה לראות איך אתה מסוגל להודות כך על האמת, ולציין בראש המבחן כי אינך יודע את החומר". קובי הביט בי בשתיקה, מנסה לאמוד האם לא מסתתר משהו מתחת למילים שלי.

"או לא רק מידת האמת, שיש כך", המשכתי לומר, תוך שאני מלטף קולות את כתפו הצנומה של קובי, "ראיתי איך אתה מתייחס יפה לחברים, ומשתדל לקרוב גם את אלו שהם קצת בצד, ולשתף אותם במשחקים. אני חושב שאתה ילד מיוחד ומוצלח, ואני בטוח שגם בלימודים אתה מסוגל להצליח!". קובי עדיין שתק, מנסה להכליל את הדברים, אבל העיניים שלו גילו לי משהו במעט הקשוח שעליו - נסדק.

"תוכל להישאר קצת אחרי הלימודים היום, קובי? תתקשר הביתה ותבקש מההורים שלך רשות להישאר, ונסה לענות ביחד על השאלות שבמבחן. אני חושב שילד מוצלח כמותך מגיע ציון טוב, אולי אפילו טוב מאוד!".

אחרי אותו מבחן חוזר, שבו זכה קובי בציון 'טוב מאוד', בתוספת הערה טובה על כישורותיו הברזים, הגיעו ימים חדשים ואחרים. שוב לא היה זה אותו קובי, הילד המופרע של הכיתה, ולי כבר היו נקודות טובות רבות לרשום עליו בכל מוצאי שבת בדפמי שלי.

כעבור שנתיים עברתי זירה לעיר אחרת, והתקבלתי כמלמד בתלמוד תורה אחר, שבו אני נמצא עד היום. את הילדים מתלמוד התורה הקטן ההוא המשכתי לזכור, אבל לא יצא לי לפגוש בהם כמעט.

"הרבה אהרון, אינך מכיר אותי?" המבט הידידותי, הקורן, שעמד בעיניים הירוקות שמולי, היה נראה לי מוכר... "קובי?????" קראתי בהפתעה. "כן, קובי השוכב והמפורע...". חיוך קורן האיר את פניו של האברך נעים ההליכות שמולי. "אני התלמיד שלך, הרבה אהרון", התלמידי שהעלתי בכוח מילותיו הטובות. עד היום אני חש במגען המלטף של המילים שאמרת לי אז בהפסקה, אחרי המבחן הראשון בכיתה ד'; עד היום אני זוכר ומשנן שוב ושוב את אותן מילים נפלאות, המילים שנתנו לי כוח להתקדם, ולהיות מה שאני היום. "כשראיתי אותך מגיע עם יוסי לישיבה שלנו, ביום הראשון ללימודים, זיהיתי אותך מיד, הרבה אהרון, הדמות שלך עמדה כל השנים מול העיניים שלי, מאירה לי את הדרך ומיישרת כל בניית את המלומדות. ביקשתי מהצוות כאן בישיבה ללמוד עם יוסי, דווקא אתו, ואני מקווה שהצלחתי להחזיר לך משהו. משהו מהכרת הטוב העמוקה שיש בי כלפיך..."

(אמונתה שלמה - מתוך כרך דברים העומד לצאת לאור בקרוב באדיבות המחבר הרב צבי נקר שליט"א)

אסור הפסד ואפן השמוש בפרות שביעית

על גב אסור לסחט לימון (אף שאין ברכתו משתנה בעקבות הפסחה) משום שהמשקה היוצא ממנו נחשב לסתם זעה. והרופה לתת לימון בכוס תה, בטלט או בדגים, ישים חתיכות לימון ללא פסחה. אולם רבים מן הפוסקים סבורים שפסחית פרות הדר (תפוזים, אשכוליות, לימונים ודומה), שרוב בני האדם נוהגים להשתמש במימי שלהם - מתרת בשביעית, וזאת משום שפרות שביעית מתר להשתמש בהם כדרך שמשמשת בכל השנים, ואין זה אבוד הפרי. וקצת שביעית יקומת גם על המיץ (הגם שנחשב זעה בעלמא). על כן ישתדל לסחט את כל הפרי, כדי שלא ילך לאבוד בשר הפרי שנותר, וכן לא יסגן את המיץ מחלקי הפרי שנותר, ואם עשה כן, אסור לו להשליך את חלקי הפרי שסגנו, אלא יניחם בפח עד שירקבו. גזר, יש המתירים לסחט, משום שיש בני אדם הנוהגים לשתות מיץ גזר, ויש האוסרים משום שאין רב בני אדם נוהגים כן. והפסוח פרות שביעית, בין אם עשה את הדבר בהתר ובין אם באסור - המיץ היוצא מפרות וירקות שביעית, קדוש בקדשת שביעית לכל דיינה.

(מקורות יותר הדינים בהרחבה בספרו של הרב"ג שניאור ז. רווח שליט"א - שביית הארץ - פרק ז')

ספר עץ השדה דיני ערלה ונטע רבעי מאת הג"ד שניאור זלמן רווח שליט"א ניתן להשיג את הספרים יחד עם שאר ספרי המגן בחנויות המנוצרות ובמשרדי המגן בטלפון: 08-9214829

העלון מוקדש - להצלחת ברו"ג שלום אפל ורפי בן טינו מנגי ה"יו וכל משפח, נחנס ואיתמר (תומר) בני אביגיל ה"יו, ישי ושרה בני אילה ה"יו, רחמים בן מוניה.

רפיקה: אהרון 052-7657995